

Гриб Аліна Сергіївна,

курсант навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

кандидат юридичних наук, доцент, професор
кафедри оперативно-розшукової діяльності
Національної академії внутрішніх справ

Марков М. М.

ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ КРИМІНАЛЬНИМ АНАЛІЗОМ І ПІДРОЗДІЛАМИ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Актуальність теми полягає в тому, що сучасні виклики злочинності, включаючи організовану та транснаціональну злочинність, тероризм і кіберзлочини, вимагають вдосконалення методів правоохоронної діяльності. У зв'язку з цим кримінальний аналіз стає важливим інструментом для оптимізації оперативно-розшукових заходів.

Ефективна взаємодія між кримінальними аналітиками і оперативними підрозділами дозволяє підвищити точність прогнозування злочинів, покращити збір і обробку інформації та прийняття рішень на основі аналітичних даних. Така співпраця сприяє більш ефективній профілактиці та розкриттю злочинів, а також знижує ризики прийняття необґрунтованих рішень.

Кримінальний аналіз є важливим інструментом у роботі правоохоронних органів, що дозволяє зібрати, обробити та систематизувати великий обсяг інформації, пов'язаної зі злочинністю. Аналітичні дані використовуються для виявлення закономірностей і тенденції у поведінці злочинців, прогнозування їхніх майбутніх дій та визначення потенційних загроз. Таким чином, кримінальний аналіз сприяє глибшому розумінню природи злочинів та механізмів їх вчинення.

Сучасний розвиток технологій дозволяє аналітикам використовувати широкий спектр інструментів для аналізу інформації, таких як штучний інтелект, великі дані, геоінформаційні системи та інші сучасні технології. Завдяки цьому правоохоронні органи можуть отримати більш точні прогнози, що є важливим для ефективного розслідування і профілактики злочинів.

Кримінальний аналіз – це інтелектуально-аналітична діяльність співробітників правоохоронних органів, яка включає перевірку, оцінку та інтерпретацію інформації, встановлення

зв'язків між отриманими під час розслідування даними, що мають значення для кримінального провадження. Ці результати використовуються правоохоронними органами та судом, а також служать основою для подальшого проведення оперативного та стратегічного аналізу [1].

Оперативно-розшукова діяльність є одним із головних інструментів розслідування злочинів і виявлення осіб, причетних до протиправної діяльності. Вона полягає в організації та проведенні спеціальних заходів, спрямованих на попередження, виявлення, припинення та розслідування злочинів. Підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, виконують безпосередню роботу з отримання та збору інформації про злочинців і їхні дії.

Завдяки безпосередньому доступу до оперативної інформації ці підрозділи можуть виявляти підозрюваних, відстежувати їхні зв'язки, виявляти злочинні угруповання, а також здійснювати розшукові заходи. Оперативна інформація, що збирається, є важливим джерелом для кримінального аналізу, оскільки дозволяє отримати детальнішу картину про злочинну діяльність.

Згідно зі статтею 2 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», оперативно-розшукова діяльність - це система гласних і негласних пошукових та контррозвідувальних заходів, що здійснюється із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів. Згідно зі статтею 5 цього ж закону, оперативні підрозділи Національної поліції – зокрема підрозділи кримінальної та спеціальної поліції – мають право на здійснення оперативно-розшукової діяльності [2].

Певною мірою визначення кримінального аналізу перегукується з поняттям оперативно-розшукового прогнозування організованої злочинності в аналітичній розвідці. Зокрема, О. Ю. Бусол трактує це як науковий метод дослідження, який здійснюють аналітики оперативних підрозділів, і який включає збір, аналіз, оцінку та обробку оперативно-розшукової інформації. Це робиться з метою визначення напрямків і форм діяльності та прогнозування наслідків дій організованих злочинних угруповань або їхніх окремих членів, що забезпечує керівництво оперативних підрозділів можливістю ухвалення оптимальних оперативно-тактичних і стратегічних рішень [3].

Використання кримінального аналізу в системі МВС і Національної поліції, зокрема для аналізу оперативної

обстановки та протидії злочинності (стратегічний кримінальний аналіз), має тривалу історію. Основою цього є моніторинг оперативної обстановки, що включає аналіз, прогнозування та планування заходів для стабілізації ситуації [4, с. 237].

Ефективна взаємодія між кримінальним аналізом і оперативно-розшуковими підрозділами є необхідною для забезпечення результативної боротьби зі злочинністю. Основою цієї взаємодії є обмін інформацією та використання аналітичних даних для планування і проведення оперативно-розшукових заходів.

Завдяки даним кримінального аналізу, оперативні підрозділи можуть точніше визначати потенційні цілі та ризики, а також краще планувати свої дії. Аналітики, зі свого боку, отримують від оперативників інформацію, яка дозволяє їм вдосконалювати методи аналізу та прогнозування. Одним із найважливіших елементів цієї взаємодії є співпраця на етапі збору даних. Оперативні підрозділи можуть надавати аналітикам ключову інформацію, отриману в процесі слідчих дій або розслідувань, що допомагає аналітикам створювати більш точні моделі і прогнози. Також аналітики можуть вказувати оперативникам на нові напрями розслідування, які могли бути упущені.

Сучасний кримінальний аналіз ґрунтується на якісно організованому інформаційно-аналітичному забезпеченні (ІАЗ) Національної поліції України. ІАЗ функціонує як окрема система з чіткими цілями розвитку, структурними зв'язками між підсистемами і є частиною системи управління поліцією [5, с. 68].

У процесі кримінального аналізу збирається, оцінюється та опрацьовується оперативно-розшукова інформація з метою виявлення закономірностей, що допомагають розслідувати злочини, використовуючи комп'ютерні програми. Правові підстави ІАЗ базуються на нормативних актах МВС, які регулюють порядок здійснення оперативно-розшукових заходів і забезпечують достовірність та ефективність інформації для досудового слідства [6, с. 149].

Сучасний кримінальний аналіз базується на добре організованій системі збору, оцінки та опрацювання інформації. ІАЗ не просто є допоміжним елементом, а самостійною системою з чіткими цілями та структурними зв'язками, яка інтегрована в загальну систему управління поліцією. Це дозволяє аналізувати оперативну обстановку і виявляти

закономірності в злочинній діяльності для своєчасної реакції та розслідувань.

Ключову роль у цьому процесі відіграють нормативні акти МВС, які регулюють порядок здійснення оперативно-розшукових заходів та гарантують достовірність і законність отриманої інформації. Використання комп'ютерних програм для аналізу даних робить процес більш ефективним, забезпечуючи високий рівень інформаційної підтримки під час досудового слідства та в кримінальному судочинстві.

Взаємодія між кримінальним аналізом і підрозділами, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, є критично важливою для ефективної боротьби зі злочинністю в сучасних умовах. Синергія між аналітичними даними та оперативною роботою дозволяє не лише швидше виявляти злочинців, а й ефективніше планувати дії з їхнього затримання і профілактики правопорушень. Без належної взаємодії між цими двома напрямками діяльності правоохоронні органи ризикують втратити важливі можливості для швидкого й ефективного реагування на злочини, що може призвести до зниження загального рівня безпеки в суспільстві. Завдяки стратегічному аналізу та інформаційно-аналітичному забезпеченню, поліція може не лише оперативно реагувати на поточні загрози, але й прогнозувати злочинну діяльність, що сприяє прийняттю оптимальних рішень у протидії злочинності. Використання сучасних технологій та правових механізмів забезпечує вірогідність і результативність зібраної інформації, що підвищує ефективність кримінального судочинства.

Список використаних джерел

1. Половніков В.В. Характеристика кримінального аналізу з урахуванням практики його використання в оперативно-розшуковій діяльності Державної прикордонної служби України., Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. / редкол.: В.І. Борисов та ін. Харків : Право, 2020. Вип. 39. 28–40 с.

2. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України, Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 22, ст. 303.

3. Бусол О. Ю. Підрозділи аналітичної розвідки як спеціальний суб'єкт оперативно-розшукового прогнозування. Юрид. часоп. Нац. акад. внутр. справ. 2011. №2(2). С. 106–115.

4. Шинкаренко І. Р. Проблеми запровадження кримінального аналізу в діяльність підрозділів кримінальної поліції: теоретико історичне підґрунтя. Науковий вісник

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, 2017. № 1. С. 233–242.

5. Шендрик В. В. Аналіз організації інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності Національної поліції України. Науковий вісник Харківського національного університету внутрішніх справ, 2017. №3 (78) С. 66–73.

6. Пеньков С. В. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності оперативних підрозділів Міністерства внутрішніх справ України: нормативно-правове регулювання. Національний юридичний журнал: теорія і практика. 2015. №4/2 (14). Ч. 2. С. 146–151.

Долгий Дмитро Максимович,
здобувач вищої освіти Національного
юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
Науковий керівник:
кандидат юридичних наук, професор,
старший викладач кафедри досудового
розслідування Національного
юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
Ханькевич А. М.

РОЛЬ АНАЛІТИЧНОЇ РОЗВІДКИ В РОЗСЛІДУВАННІ КОРУПЦІЙНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

У сучасному суспільстві одним із ключових інструментів для боротьби зі складними соціально-економічними проблемами є аналітична розвідка.

Поняття «аналітична розвідка» визначається як системний аналіз та інтерпретація великого обсягу даних з метою отримання цінної інформації та розкриття взаємозв'язків та закономірностей [1]. Корупційне кримінальне правопорушення – це вчинене осудною особою, у віці з якого настає кримінальна відповідальність, діяння, що включає використання службовими особами своїх прав або посадових можливостей з метою особистого збагачення, та за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність [2].

Актуальність теми визначається декількома ключовими факторами: постійна загроза корупції; потреба в ефективних інструментах боротьби з корупційними кримінальними